

Vågar man åka till Marocko? med tanke på händelserna i Tunisien

Av Annika Thunström, 12 jul 2015

Visst finns likheter mellan dessa båda turistländer i Nordafrika – men också stora skillnader, vilket gör att jag ser riskerna för en liknande utveckling i Marocko som betydligt mindre.

Denna artikel finns också på Facebooksidan [Vi som är nyfikna på Marocko](#).

En av de avgörande skillnaderna är det starka stödet för Marockos monarki, till skillnad från en mycket svag regering i Tunisien.

Kung Muhammed VI i Marocko anses härstamma från profeten Muhammed i direkt nedstigande led, och är därmed oantastlig. För alla.

Ett porträtt av kungen finns i varje hem, butik och lokal. Han är både landets religiösa överhuvud, statschef och överbefälhavare. Han har omfattande maktbefogenheter och är centralfiguren i marockansk politik. Han spelar en också en viktig roll i Västafrika och har mycket bra relationer med USA. Marocko var faktiskt det första land i världen som godkände Amerikas förenta stater i slutet på 1700-talet. Idag är relationerna med USA goda (och har ett framgångsrikt samarbete inte minst inom terroristbekämpning). Kungens legitimitet är inte ifrågasatt.

I Tunisien saknar folket förtroende för landets styre och många menar att sekulariseringen har gått för långt samtidigt som man varit för slapphänt mot terrorister.

Det marockanska kungadömet har rötter i 700-talet, men rikets storlek och inflytande har skiftat betydligt under de olika dynastierna. Den nuvarande ätten, *alaouiterna*, tog makten i mitten av 1600-talet. Under åren som franskt protektorat var kungen (då *sultan Muhamed*) motståndare till fransmännens politik och stöttade aktivt *Istiqlal* (=självständighetspartiet) och togs emot som en hjälte när han i november 1955 återkom till Marocko efter år i exil.

Kung Muhammed VI (född 1963) tillträdde 1999 och är en modern monark. Hans mål är att avskaffa den höga analfabetismen, satsa på kvinnans rätt i samhället och att sänka arbetslösheten. Han har fingertoppskänsla för vad som måste göras för att folket inte ska revoltera. Redan från start drog han igång en serie av sociala och religiösa reformer som är både idealistiska och pragmatiska. Han rensade upp bland sin fars gamla korruperade ministrar, utredde brott mot mänskliga rättigheter och släppte och betalade ersättningar till bl a 25.000 f d politiska fångar. 2004 införde han en ny familjelag, *Moudawana*, som ger kvinnor och barn större rättigheter.

Den arabiska våren ledde till protester även i Marocko. Kungen svarade snabbt med att lova en ny konstitution och tidiga val. Senare samma år, 2011, hade folket för första gången valt en moderat islamistisk regering (*PJD*), godkänt en ny konstitution med fler rättigheter och fått berbiska (*Tamazight*) som officiellt språk, vid sidan av den arabiska marockanskan.

Det finns också andra skillnader som bidrar till landets olikheter. Nedan följer en långt ifrån vetenskaplig redovisning, men ett litet försök på vägen i att förstå.

Likheter mellan Marocko och Tunisien:

- Gemensam ursprungshistoria med berberbefolkning, folkvandringar & erövringar av fenicier, romare, vandaler och araber.
- 99 % sunnimuslimsk befolkning och ungefär lika stor befolkningstäthet.
- Båda länderna var franska protektorat fram till 1956 (Marocko från 1912 och Tunisien från 1881), och blev självständiga efter en relativt oblodig kamp. Sedan dess råder starka band till sin f d kolonialstat och franska är första främmande språk.
- Jämfört med andra muslimska länder har båda länderna demokratiska konstitutioner med relativt stora rättigheter för kvinnor.
- Båda länderna har långa medelhavskuster - Marockos är 50 mil lång, Tunisiens 130 mil.
- Mellan sig har de Afrikas största land, Algeriet, som var fransk koloni 1830-1962 och som blev självständigt först efter ett blodigt befrielsekrig 1954-1962 som kostade 1,5 miljon människor livet. Landet har sedan dess lidit av inbördeskrig.

Olikheter mellan Marocko och Tunisien

- Marocko var en stormakt redan på 1100-talet då man styrde över hela *Maghreb* och Andalusien. Dagens uppdelning i staterna Marocko, Tunisien och Algeriet kom i samband med stammen *almohadernas* upplösning i mitten av 1200-talet.
- Efter att Ferdinand och Isabella kastat ut alla muslimer från Spanien 1492, tvingades många muslimska andalusier försörja sig som sjörövare i Medelhavet. Algeriet och Tunisien inlemmades så småningom i det Osmanska riket.
- Marocko behöll sitt självstyre och fokuserade på att bli handelsport till Afrika, med hjälp av karavaner genom Sahara och sjövägen från Atlantens hamnar.
- Marockanerna, allra mest berberna, anses vara stolta och oöverbinnerliga och har ofta levt isolerade i bergen och Sahara under tuffa förhållanden, medan tunisierna i högre grad beblandat sig (finns endast 1,5 % "rena" berber kvar) och försörjt sig på handel över Medelhavet.
- Kontakterna mellan de bägge länderna är så gott som obefintliga, och står för mindre än 1 % av utrikeshandeln. En av orsakerna är den stängda kolossen Algeriet som ligger mitt emellan länderna. Gränsen mellan Marocko och Algeriet stängdes redan 1994, till följd av Algeriets stöd till den västsahariska befrielsefronten Polisarios kamp för ett självständigt Västsahara.
- Marocko är (borträknat Västsahara) tre gånger större än Tunisien med en tre gånger så stor befolkning. Minst en tredjedel av marockanerna är berber och talar berbiska - i Tunisien är det bara 1,5 % av befolkningen.
- Marocko delas av fyra stora bergskedjor, med högsta toppen på över 4000 meter. (Tunisiens högsta topp är ca 1500 m ö h.) Stora delar av landet är svårtillgängliga och infrastrukturen fortfarande dålig. Första vägarna över Höga Atlas byggdes av fransmännen på 1920-talet.
- Marocko är sista utposten före Amerika och har en 150 mil lång kuststräcka mot Atlanten. Tunisien gränsar förutom till Algeriet till Libyen som efter

Khadaffis fall är en stat i totalt kaos, med över 400 olika militära grupperingar, alla väl beväpnade efter att ha plundrat Libyens vapendepåer.

- Marocko är ett kungadöme där samma ätt har regerat sedan 1600-talet. Tunisien är republik som sedan självständigheten haft två auktoritära presidenter - *Habib Bourguiba* 1957-1987 och hans efterträdare *Zine El Abidine Ben Ali* som avsattes under revolutionen 2011. Det moderata islamistpartiet Ennahda styrde 2011-2013. Nu styrs landet av en koalitionsregering, vilken saknar större stöd i befolkningen.
- BNP/capita är i Tunisien nästan dubbelt så hög som Marockos och levnadsstandarder generellt högre pga den stora medelklassen. Det är bl a denna relativt välutbildade medelklass som nu ser sina framtidsdrömmar som krossade, och som revolterar. Tunisien har en mycket bättre infrastruktur och kommunikationsnät men har det senaste decenniet lidit av svår torka, vilket drabbar särskilt de fattiga på landet.
- Den arabiska våren startade i just Tunisien, då folket demonstrerade för bröd & frihet. Arbetslösheten bland unga är dubbelt så hög i Tunisien (över 40 % mot under 20 % i Marocko).
- Tunisien är det nordafrikanska land som har skickat flest jihadister till Syrien och Irak. Marocko kommer på andra plats.